

**Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidenta Ivara Kalviņa uzruna
konkursa “Nozīmīgākie zinātnes sasniegumi 2021” laureātu virtuālās
apbalvošanas ceremonijas dalībniekiem**

2022. gada 17. februārī

Augsti godājamais eksprezident Vējoņa kungs, augsti godājamie pasākuma atbalstītāji, viesi, akadēmiķi, zinātnes sasniegumu laureāti, dāmas un kungi!

Vispirms es gribētu Jūs apsveikt ar to, ka 15. februārī apritēja 100 gadi, kopš ir pieņemta Latvijas Republikas Satversme, un 30 gadi, kopš Saeima ir apstiprinājusi LZA Hartu, kas ir mūsu institūcijas satversme.

Satversmes jubileju mēs vakar atzīmējām ar LZA un Valsts prezidenta kancelejas kopīgi rīkotu zinātnisko konferenci, kurā ar referātiem uzstājās arī Latvijas Republikas prezidents Levita kungs un Vācijas prezidents Šteinmeijera kungs. Savukārt Hartas jubilejai ir pieskaņots mūsu konkursa noslēguma pasākums.

Nav nekāds noslēpums, ka Latvijas nākotne ir tieši atkarīga no mūsu ekonomikas konkurētspējas un iedzīvotāju dzīves līmeņa. Būt konkurētspējīgiem nozīmē spēt ražot to, ko pieprasa eksporta tirgi. Un tie ir inovatīvi un zināšanu ietilpīgi produkti un tehnoloģijas. Taču, lai tādi patiešām tiktu radīti un ražoti Latvijā, ir nepieciešami augsti izglītoti un inovatīvi cilvēki.

Savukārt izglītības līmenis ir atkarīgs no tā, vai valsts pietiekami investē savā zinātnē un pētniecībā, kas ir pamatu pamats tam, lai mūsu jaunieši iemācītos domāt neordināri, spētu saskatīt un atrisināt tās problēmas, kas neizbēgami rodas, ja mēģinām paveikt to, kas vēl nevienam līdz šim nav izdevies. Tieši tāpēc ir tik svarīgi visiem spēkiem veicināt Latvijas spējīgāko jauniešu iekļaušanos jaunrades procesos, kuru pamatā neapšaubāmi ir zināšanas un prasmes.

Latvijas Zinātņu akadēmijas misija ir ne tikai zinātnes ekselences veicināšana, bet arī sasniegumu izvērtēšana gan fundamentālajā, gan pielietojamajā zinātnē. Tāpēc LZA katru gadu rīko konkursu, lai noskaidrotu un cildinātu gada izcilākos sasniegumus gan fundamentālajā, gan lietišķajā zinātnē.

Es esmu pārliecināts, ka jau nākamajā gadā mēs paplašināsim LZA darbību, pievienojot konkursu par gada izcilāko inovāciju Latvijā, jo

mūsu jaunā stratēģija paredz, ka LZA veicinās ne tikai augstāko izglītību, zinātņi un pētniecību, bet aktīvi iesaistīsies arī inovāciju veicināšanā un, sadarbībā ar komercsektoru, to inovāciju kapacitātes stiprināšanā.

Mēs esam jau apzinājuši un noformulējuši konkrētu priekšlikumu veidā tos virzienus, kuros, mūsaprāt, nepieciešams investēt līdzekļus zinātnē, pētniecībā un inovācijā, un kādos virzienos attiecīgi būtu stiprināma augstākā izglītība, lai nodrošinātu Latvijas ilgtspēju.

Tāpēc man ir sevišķi liels prieks un gandarījums, ka LZA jubilejā varam sveikt Latvijas 2021. gada labāko zinātnes sasniegumu konkursa uzvarētājus, kuru pētījumi septiņos no vienpadsmit darbiem ir tieši saistīti ar Latvijas tautas saimniecības aktuālajām vajadzībām. Tie ir gan jauni ceļu pārklājumi, gan bioplastmasas, kuras ražos no bioloģiskajiem atkritumiem, gan sensori, kas ļaus optimizēt lāzeru tehnoloģijas, gan jaunas pieejas lopbarības ražošanai Latvijā, gan jaunas tehnoloģijas farmācijai nepieciešamu vielu ražošanai, gan apkārtējās vides kvalitātes kontroles nodrošināšana, gan jaunu metožu radīšana, kuru mērķis ir paātrināt vakcīnu izstrādes procesus.

Un, protams, augstas raudzes pētījumi kā humanitārajās un sociālajās, tā arī dabas zinātnēs. Mēs šodien sumināsim gan pētnieku kolektīvus, gan arī izcilus sasniegumus, kuru autori ir strādājuši vairāk vai mazāk individuāli. Pērn Latvija ir ieguvusi gan arheoloģijas rokasgrāmatu, gan monogrāfiju par melu un patiesības problemātiku mūsdienās, esam arī uzzinājuši, ko sevī četrus gadu simteņus ir slēpusi Rīgas jezuītu kolēģijas uz Upsalu aizvestās bibliotēkas krājumi. Un, protams, ka mēs esam lepnī par LU Cietvielu fizikas institūta fundamentālo pētījumu, kas izskaidro un pamato atsevišķu neorganisko savienojumu spējas mainīt savu krāsu un magnētiskās īpašības atkarībā no temperatūras, kas dod iespēju veidot jutīgus sensorus visdažādākajiem pielietojumiem.

Savas uzrunas nobeigumā es vēlētos no visas sirds pateikties mūsu atbalstītājiem, gan tiem, kuri šodien piedalās balvu pasniegšanas ceremonijā, un, protams, arī tiem, kas šodien varbūt nav varējuši piedalīties apbalvošanas ceremonijā.

Tikai visiem kopā rūpējoties par zinātnes un pētniecības izaugsmi Latvijā mēs spējam nodrošināt ilgtspēju mūsu tēvu zemei un mūsu Latvijas tautai.